

Příloha 2

Text 1 – Starověk: Zrnka soli

Naše vesnice byla jednou z nejbohatších a nejkrásnějších. Ležela nedaleko řeky Eufrat, v krásné krajině. Většina lidí se živila pěstováním obilí, ale i ovoce a zeleniny. Půda byla úrodná, dávala dost plodin každý rok a nám se dobře dařilo. Však jsme taky půdu pořádně zalévali, aby plodila více a více. Pak se ale začala úroda zmenšovat. I půda začala být jiná – na povrchu se objevovaly bílé krystalky a bylo jich čím dál tím více, a čím více jich bylo, tím méně půda rodila. Snažili jsme se ji tím víc zalévat, ale situace se zhoršovala. Obilí rostlo velmi špatně, neměli jsme už skoro ani pro sebe, natož na prodej do měst na severu. Mudrci, učenci i staří zkušené zemědělci si lámali hlavu, co se děje, ale na nic nepřišli. Jako by bohové trestali zemi a sypali do ní sůl, aby nás zničili.

Nakonec půda rodila tak málo, že nám nezbylo nic jiného než naložit náš nejnútnejší majetek na vozy a vydat se hledat nový domov, novou úrodnou půdu, která by nám zajistila živobytí. Nerad jsem opouštěl naše krásné háje a pole, ale bílý povlak na nich nám nedával naději, že by začaly znovu rodit jako před lety. Přestěhovali jsme se a začali hospodařit stovky kilometrů od našeho původního domova. Jednou přišel do města poutník z daleké země a radil nám, ať pole tolik nezaléváme, že slunce vypařuje vodu z půdy, táhne ji na povrch zároveň se solemi, které jsou v půdě obsaženy. Voda se vypaří a soli zůstanou na povrchu půdy, která tak nemůže plodit, je zkažená. Vyhnali ho, jak by mohla být v půdě sůl? Všichni přece vědí, že sůl se sype shora dolů a pochází z moře, ne ze země a že slunce a voda jsou dárci života. Tohle musí být pomsta bohů, kteří sypou sůl na zem. Poutník tedy odešel a my dál zalévali pole a pěstovali zlaté obilí. Dobře jsme si zase žili, ale nyní, po patnácti letech jsem zase začal objevovat na svém poli třpytivá zrníčka soli...

- **Odkud** lidé z příběhu odešli?
- **Kam** odešli?
- **Proč?**

Zdroj: Švajgrová, Z. (2014). Zpracováno na základě informací z: Kysučan, L. (1997): Na zlomu času. Olomouc, Univerzita Palackého.

Text 2 – Novověk: Po bitvě na Bílé hoře

Paní Magdaleně se strachy třesou ruce. Jednu malovanou sklínku dokonce už upustila, její střepy ještě leží na podlaze. Hlavně rychle! V proutěných koších i kožených vacích mizí to nejcennější, ale i obyčejné hrnce a otlučená konvice. Není čas vybírat. Utíkají ze země, aby zachránili holý život. Zítra by už mohlo být pozdě! Stavovská vojska prý včera prohrála bitvu s císařem. Nejdřív totiž utekli ti, kteří byli po porážce na Bílé hoře ohroženi nejvíce: král Fridrich Falcký i lidé z jeho blízkého okolí, vůdcové povstání, vysocí královští úředníci. Ti, kteří nestačili uprchnout, byli pozatýkáni a po vykonstruovaném soudním procesu v červnu 1621 na Staroměstském rynku v Praze popraveni.

Kolik jen Magdalena zažila strachu, než se dostali k zemským hranicím! Bála se, aby je nechytili císařští vojáci. Ti prý často prchající obírali o všechn majetek, takže kolikrát zachránili jen holý život a někdy ani to ne. A u ní, snachy jednoho z vůdců stavovského povstání, by císařští žádné ohledy nebrali. Oddechla si, když jejich kočár minul hraniční kameny, že to nejhorší už mají za sebou. To ale ještě nevěděla, co všechno je čeká v Pirně. První noc s dětmi přespala v komoře, do které by doma nestrčila ani posledního pacholka. Z trámů visely cáry zaprášených pavučin a polovina skleněných tabulek v oknech byla vytlučená. Byla přitom taková zima, že jim voda ve džbánu do rána zamrzla. Paní Magdalena v noci samým strachem ani nezamhouřila oka.

Nakonec jí ale nezbylo než se znovu sebrat a postavit na vlastní nohy. Peněz, které s sebou stačila odvézt z Čech, totiž povážlivě ubývalo. V Pirně bylo pro exulanty draho, místní lidé využívali toho, že se ti ubožáci neměli kam vrtnout. Za chleba, hlávku zelí, kus slaniny nebo pivo tu zaplatila dvakrát třikrát tolik co doma. A bydlení? Hrůza! To už sice se synky nepřespávala v té díře plné pavouků jako první noc, i tak ale musela vystačit se dvěma světničkami v podkroví u jednoho pekaře, až skoro u hradeb. Ona, vdova po rytíři, která mívala v Praze celý dům!

- **Odkud** lidé z příběhu odešli?
- **Kam** odešli?
- **Proč?**

Zdroj: Štráfeldová, M. (2013): Exil.cz – Bílá hora, den poté. Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/krajane/clanky/zprava/1309532> (cit. 1. 4. 2016).

Text 3 – Moderní dějiny: Do nového světa

Rok 1902. Transatlantické plavidlo přiváželo do Ameriky náklad přistěhovalců. Paluba byla až po zábradlí přečpána lidmi. Byly tu tisíce mužských hlav v buřinkách. Tisíce ženských hlav v šálech. Byla to loď nuzáků s milionem temných očí. Většina přistěhovalců přijížděla z Itálie a východní Evropy. Ve člunech je přivázeli na Ellisův ostrov.

Tam, v podivně nazdobených lidských skladištích z červených cihel a šedého kamene, byli očíslováni, osprchováni a rozesazeni na lavice do jednotlivých boxů, aby čekali. Rázem pocítili nesmírnou moc imigračních úředníků. Ti měnili jména, která nedokázali vyslovit, odtrhávali od sebe rodiny a zpět posílali ty hodně staré, lidi se špatným zrakem, podezřelou verbež a každého, kdo jim připadal příliš drzý. Z takové moci šla hlava kolem. Přistěhovalcům to připomínalo domov. Rozešli se po městě a domy je – bůhví jak – pohltily. Newyorčané jimi pohrdali. Byli špinaví a nevzdělaní. Smrděli rybami a česnekem. Měli hnisavé rány. Neměli žádnou hrdost a pracovali skoro zadarmo. Kradli. Pili. Občas jeden druhého zabíjeli. K těm, kteří jimi pohrdali nejvíc, patřili Irové druhé generace, jejichž otcové měli na svědomí stejné zločiny. Irští výrostci tahali za vousy staré Židy a sráželi je na ulici. Převraceli kočárky se zbožím italských kočébrů...

Ale začínalo se i chodit na hodiny piana. Lidé se hlásili k nové vlajce. Tesali dlažební kostky. Zpívali. Vyprávěli si vtipy. Celá rodina žila v jedné místnosti a všichni pracovali...

- **Odkud** lidé z příběhu odešli?
- **Kam** odešli?
- **Proč?**

Zdroj: *Doctorow, E. L. (2005): Ragtime. Euromediagroup k. s., Praha.*

Text 4 – Současnost: V důsledku konfliktu

Jacob dlouho snil o životě v místě, kde by se nebojovalo. Jednoho dne se rozhodl odejít ze své vesnice v jižním Súdánu. „V mém městě v jižním Súdánu se bojovalo úplně všude. Dlouho jsem snil o tom, že uteču někam, kde se nebude bojovat, kde budu moci znovu chodit do školy, kde bude dostatek jídla, kde se nebudeme muset bát, že bomby pozabíjejí naše domácí zvířata.“

Vím, že takové místo existuje i jinde než v mých snech. Vím to proto, že o něm lidé z mého města často mluvili a plánovali, že tam odejdou. Hodně z nich tam odešlo. Zeptal jsem se otce: „Není už čas, abychom tam také odešli?“ Ale on mi odpověděl, že je to moc nebezpečné. Lidé na cestě tam umírali hladu a žízní.

Vedle nás bydlela samotná žena se dvěma dětmi, manžela jí zabili ve válce. Když odešla, rozhodl jsem se, že je také čas odejít. Prostě jsem odešel. Nikomu jsem o tom neřekl, ani otci.

Na cestách bylo hrozně moc lidí. Nic jsem neměl. Ani šaty, ani jídlo. První den jsem nic nejedl. Jenom jsem utíkal. Pamatuji si, že jsem první noc viděl u silnice divoká zvířata. Báł jsem se, a proto jsem vylezl na noc na strom. Ale nemohl jsem usnout. Báł jsem se, že něco přijde a shodí mě ze stromu dolů nebo že ve spánku spadnu. Druhý den jsem potkal tu ženu, co doma bydlela vedle nás. Chtěla vědět, proč jsem odešel sám, bez někoho, kdo by se o mě staral. Řekl jsem jí, že kvůli tomu, že každý pořád utíkal před bombami. Dokonce i naše kozy byly bombardovány. Nikdo neměl čas pěstovat zeleninu a obilí. Řekla: „Dobrá, můžeš jít s námi.“ Tak jsme šli několik dnů. Jednoho dne jsme dorazili do zaminované oblasti. Někdo šlápl na minu a všichni začali utíkat, krev byla úplně všude. Pevně jsme se chytli za ruce a běželi dohromady přes pole. Došli jsme k řece. Na druhém břehu jsme našli další lidi, všichni byli hladoví. Tak jsme pokračovali v cestě a oni šli s námi. Na této cestě se naše skupina každý den rozrůstala.

Prošli jsme velkým množstvím prázdných vesnic, odkud lidé, jako já, museli také utéci. Viděli jsme úplně opuštěné vesnice. Nikdo, ani kočka. Neměli jsme žádné jídlo. Lidé začali jíst listí. Přebrodili jsme další řeku a začala nás bombardovat letadla. Byl jsem hrozně unavený, myslel jsem si, že tábor nikdy nenajdeme. Ale ta žena mi řekla: „Jsmo blízko. Až se dostaneme za hranice s Etiopií, už nebudeme mít žádné problémy.“ Za tři hodiny jsme došli do tábora. Bylo tam hrozně moc lidí ze Súdánu jako já.

Tohle je to místo z mých snů. Teď můžu znovu chodit do školy. V táboře je jídlo a lékařská péče. A zvuky letadel mě už neděsí, protože vím, že tady přinášejí jídlo a ne bomby. Ale když slyším letadla, tak si vzpomenu na otce a bratry v mé vesnici a je mi smutno. Chtěl bych se podívat domů.“

- **Odkud** lidé z příběhu odešli?
- **Kam** odešli?
- **Proč?**

Zdroj: UNHCR (1993): Jacobův příběh, Uprchlícké děti. Ženeva. Dostupné z: http://www.unhcr-centraleurope.org/_assets/files/content/general/pdf_cz/lesson_modules/civic_education/9-11_lesson_plan/doplnujici_otazky.pdf (cit. 1. 4. 2016).

Text 5 – Současnost: Postavit dům

Oleg pochází z Podkarpatské Ukrajiny. Prostředí zdejších hor je sice na pohled krásné, ale život je těžký – není moc způsobů, jak se uživit. Skoro žádné firmy tu nepodnikají, turistů sem jezdí také pořád málo a zemědělskou výrobu každý omezuje jen na své políčko za domem. Oleg pracoval na základní škole jako učitel. Jako jeden z mála místních lidí totiž vystudoval vysokou školu ve Lvově. Svou práci měl moc rád. Zvláště si oblíbil hodiny hudební výchovy, během nichž se svými žáky vytvořil orchestr a nacvičoval různé skladby.

Když Oleg odučil v Koločavě rok, oženil se se svou přítelkyní Katerynou, která pocházela také z Koločavy. Brzy na to se jim narodila dcera Viktorija, které jsou dnes dva roky. Manželé s malou dcerkou žili v jedné místnosti v domku Olegových rodičů. Život ve stísněných podmínkách jediného pokoje začal být neudržitelný a Oleg s Katerynou se rozhodli, že si postaví vlastní dům. Jak ale z nízkého platu učitele na stavbu ušetřit? Oleg věděl o několika svých kamarádech a příbuzných, kteří vydělávali peníze v Česku. I když to bylo těžké rozhodnutí, Oleg se odhodlal také na čas opustit rodinu a odjet pracovat do Česka. Motivovala ho vidina vlastního domu, v němž by bydlel se svou milovanou rodinou.

Oleg díky kontaktu strýce dostal práci v ovocných sadech u Brna. Je to sice práce úplně mimo jeho obor, ale Oleg byl rád, že vůbec nějakou má. Ubytován je spolu s dalšími ukrajinskými dělníky v chátřající ubytovně, kde teplá voda teče pouze zřídka, ale ani to Olegovi nevadí, protože je léto a je teplo.

Oleg spolu s dalšími vyráží každé ráno ve čtyři hodiny do sadů, kde sbírají jablka. Kolem páté hodiny odpolední se dělníci vrací na ubytovnu. Je to těžká práce, ale Oleg má radost z větších výdělků, než by měl v Koločavě jako učitel. Pracovní týden je od pondělí do soboty a volná je jen neděle, což Olegovi vyhovuje, protože se snaží vydělat co nejvíc peněz. Oleg je s prací spokojen, i když se neustále bojí cizinecké policie, která ho může za práci načerno vyhostit.

Po ovocnářské sezóně odjel Oleg zpátky do Koločavy, kde strávil zimu se svou rodinou. Na jaře se opět vypravil do Česka s vidinou vydělat další peníze na svůj vysněný dům. Čím déle v České republice pobýval, tím silnější měl pocit, že život zde je lehčí a že by se sem měli i s celou rodinou přestěhovat. Vyřídil si dlouhodobé vízum a povolení k dlouhodobému pobytu, a když už to bylo pět let, co Oleg pobýval v Česku, požádal o povolení k trvalému pobytu.

Jak léta ubíhala, Oleg si osvojil český jazyk tak dobře, že práci z ovocných sadů mohl vyměnit za vyučování hudby na umělecké škole v Brně a dával i soukromé hodiny. Přestěhovala se za ním na Moravu i manželka a dcera. Rodina zůstala na novém místě a svůj vysněný domek si časem postavili, i když to nebylo už v Koločavě, ale v malé vesnici za Brnem.

- **Odkud** lidé z příběhu odešli?
- **Kam** odešli?
- **Proč?**

Zdroj: Štěpničková, K., Tillová K. (2011): Globální rozvojové vzdělávání trochu jinak – outdoorové a zážitkové hry. ARPOK o.p.s., Olomouc.